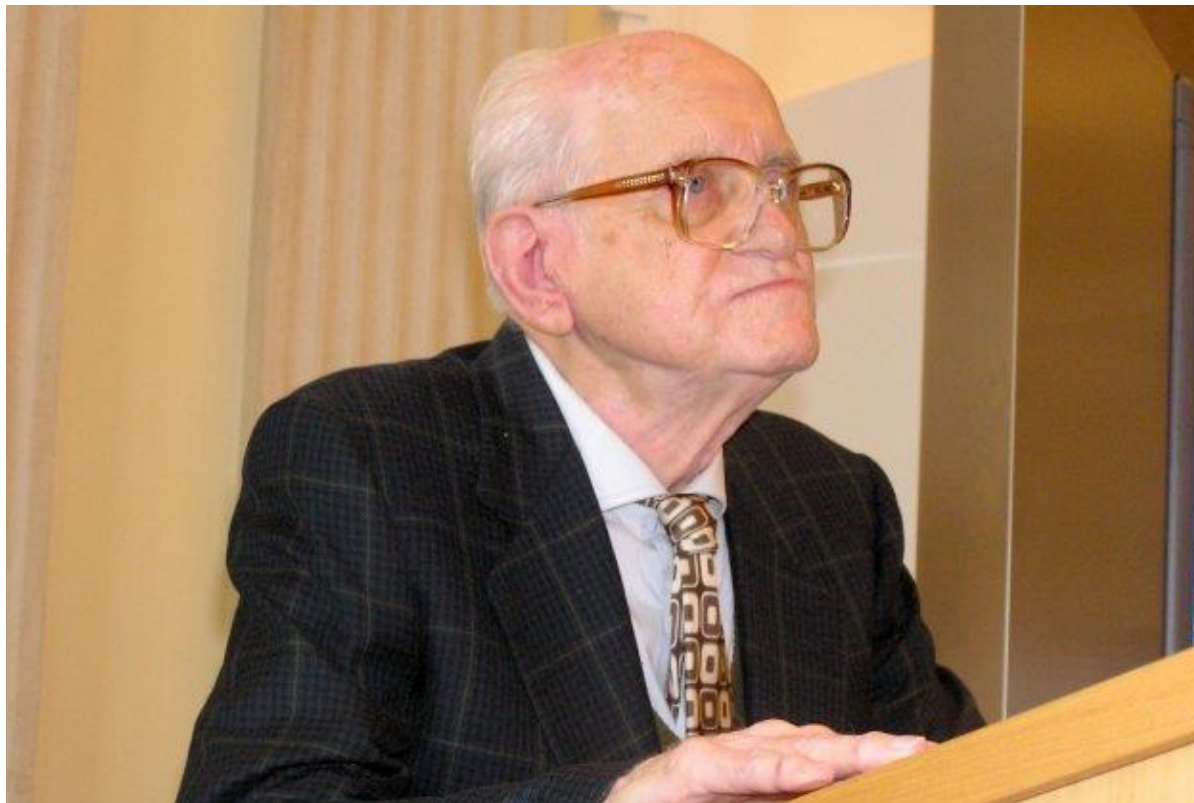

Slezskému divadlu dával dlouhé roky své nejlepší tvůrčí síly, Slezské univerzitě fandil, věřil a pomáhal

Autor: Ivan Augustin

OPAVA - Na akademické půdě vystupoval vždy nenápadně, přesto se z jeho postojů dalo vytušit, o jakou osobnost jde. Miloše Zbavitele (1921) se na ní už nedočkáme, ale zapomenout na něho a jeho rozsáhlé znalosti týkající se především Slezského divadla Opava nemůžeme. Zpráva o jeho úmrtí zasáhla všechny, kdo vědí, co pro kulturní život města znamenal.

Psal se 6. říjen 2005 a v zaplněné univerzitní aule Na Rybníčku se sešli účastníci v pořadí páté konference k dějinám města, kterou spolu uspořádaly Matice slezská a pracoviště historiků a muzeologů Filozoficko-přírodovědecké fakulty. Úvod celodenního odborného programu byl v jubilejním roce Slezského divadla věnován vystoupením Miloše Zbavitele a doc. PhDr. Karla Boženka, Ph.D., ke 200. výročí divadelnictví v Opavě.

Kdo by se mohl k tomuto tématu vyslovit zasvěceněji, než ten, kdo přišel v roce 1945 do Opavy jako mladý herec a režisér a pak tu působil jako dramaturg a šéf činohry! Opavské divadelnictví mapoval systematicky. V roce 1995 vydala Matice slezská, jíž byl M. Zbavitel čestným členem, Kalendárium dějin divadla v Opavě, o deset let později se ke čtenářům dostal její a jeho titul Divadlo mezi troskami pojednávající o počátečním poválečném období Slezského národního divadla v Opavě v letech 1945-1948 připsaný památce Zdeňka Podlipného, šéfa činohry, a Oskara Linharta, ředitele. Sám autor ji skromně označil za „pokus o záznam historických začátků, úsilí o existenci a smysl Slezského národního divadla v Opavě v letech před únorem 1948“.

Miloš Zbavitel

Narodil se ve Frenštátě pod Radhoštěm 26. února 1921. Po studiu reálného gymnázia ve Spišské Nové Vsi, v Opavě a ve Frenštátě absolvoval herectví na dramatickém oddělení Konzervatoře hudby v Praze. Profesionální hereckou dráhu začal u soukromých divadelních společností v roce 1941. Po totálním nasazení a ukončení války působil jako herec a režisér ve Slezském národním divadle v Opavě, posléze byl angažován v Martině a v Městském divadle mladých v Ostravě. Vykonával různé vedoucí funkce v divadlech v Mladé Boleslavi, v Šumperku a v Příbrami, nejdéle ovšem v Opavě, kde životně zakotvil. Ze Slezského divadla odešel na počátku devadesátých let do důchodu, ale dále se věnoval divadelní historii a uměleckým osobnostem spjatým s regionem Slezska a severní Moravy. V roce 2001 obdržel za celoživotní dílo herce, dramaturga, režiséra a divadelního kritika a teoretika Cenu Petra Bezruče. Na přípravě dramaturgie kulturního festivalu nesoucího Bezručovo jméno se dlouhá léta aktivně podílel. Zemřel 18. května 2014 v Opavě.

A je tu ještě jedna publikace, tentokrát reprezentativní, na níž měl M. Zbavitel velké zásluhy. Pod názvem Divadlo v Opavě / Theater in Troppau 1805-2005 byla vydána v ostravském nakladatelství Montanex a na jejím vzniku pracoval tým autorů, mezi nimiž je Miloš Zbavitel jmenován na prvním místě (dále Karel Boženek, Sylva Pracná, Blanka Fišerová a Pavel Šopák), když se znovu chopil samostatné kapitoly o začátcích českého divadla v Opavě a společně s K. Boženkem připravil kapitoly o opavské německé divadelní scéně do začátku první světové války a o městském německém divadle v období let 1918-1944. V nich se zabýval činohrou, K. Boženek operou. Českému divadlu v Opavě po roce 1945 pak M. Zbavitel věnoval stati o opeře (do roku 1985) a činohře (do roku 1990).

„Kdo u toho nebyl, neprožíval neopakovatelnou atmosféru opavských porevolučních dnů památného roku pětáctýřicátého, tomu se sotva podaří vžívat se do pocitů lidí v polorozbořeném městě, kteří si vytvářeli iluze o novém, svobodném životě, jež už nic nemůže ohrozit - a zakládali divadlo. Trosky - a mezi nimi sentimentální představy o krásném divadle. Tyto horké hlavy dokázaly porážet námitky

racionálních skeptiků, uvážlivě kalkulujících, čemu dát v dané chvíli přednost. Toto neopakovatelné nadšení vyvolané jedinečnou historickou situací na jedinečném místě zůstane vepsáno do zakladatelské kroniky scény, jejíž samozřejmý vznik měl odezvu v širokých vrstvách obyvatel,“ uvedl v úvodním oddíle titulu Divadlo mezi troskami M. Zbavitel a těm, kdo přišli s iniciativou vzniku Slezské univerzity, připomněl podobnou porevoluční atmosféru roku devětaosmdesátého roku, jež byla naštěstí materiálních trosek ušetřena.

Mnozí další na Slezské univerzitě obdivovali, jaký vztah si k ní vbrzku M. Zbavitel vytvořil. Pozorně sledoval její publikační činnost, přirozeně především v oblasti společenských věd, živě se zajímal o rozvojové představy a ambice mladé instituce a neváhal jí přispět pomocnou rukou. „Nedá se říci, že bych o více než čtyři desetiletí omládl, nicméně sledovat mediálně reflektované úspěchy nové univerzity mi činilo potěšení,“ konstatoval při jednom ze setkání, kdy se s aktivním působením na její akademické půdě loučil. Dnes se s ním loučíme my. Se závazkem jeho odkaz navazovat a v opavském kulturním prostředí ho i napříště rozvíjet.